Lieta Nr.C30392820
Lietas arhīva Nr.CA-0222-21/14
ECLI:LV:RAT:2021:0126.C30392820.11.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2021.gada 26.janvārī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Gunta Ozoliņa,
tiesnese Lidija Pliča,
tiesnesis Normunds Riņķis
rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. A/ vienkāršotās procedūras kārtībā celtā prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību un /pers. B/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020.gada 8.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2020.gada 14.janvārī tiesā saņemts /pers. A/ prasības pieteikums pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

[1.1] Prasības pieteikumā norādīts, ka 2008.gada 12.augustā pušu starpā noslēgts aizdevuma līgums par 796,81 EUR (560 LVL) aizdevumu. Saskaņā ar noslēgto līgumu atbildētāja apņēmās līdz 2008.gada 30.novembrim atmaksāt parādu pilnā apmērā. Atbildētāja savas saistības vekselī norādītajā termiņā nav izpildījusi.

2010.gada 15.janvārī prasītājs iesniedzis Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā pieteikumu par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā par 2008.gada 12.augustā pušu starpā noslēgtā aizdevuma līguma izpildīšanu. Atbildētāja atbildē uz brīdinājumu norādījusi, ka saistību neatzīst.

[1.2] 2008.gada 12.augusta vekseļa oriģināls ir prasītāja rīcībā.

[1.3] Prasītājs lūdzis tiesu piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam pamatparādu 796,81 EUR apmērā, likumiskos nokavējuma procentus 525,36 EUR apmērā par laika periodu no 2008.gada 1.decembra līdz 2019.gada 31.decembrim, kā arī tiesas izdevumus.

[2] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020.gada 8.maija spriedumu prasība apmierināta daļēji.

Piedzīts no atbildētājas par labu prasītājam pamatparāds 796,81 EUR, tiesas izdevumi – valsts nodeva 119,52 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,47 EUR apmērā.

Atzītas prasītāja tiesības saņemt no atbildētājas likumiskos 6 procentus gadā no pamatparāda summas 796,81 EUR par laiku no 2020.gada 14.janvāra (prasības iesniegšanas dienas) līdz sprieduma izpildes dienai.

Noraidīta prasība daļā par likumisko nokavējuma procentu 525,36 EUR par laika periodu no 2008.gada 1.decembra līdz 2019.gada 31.decembrim piedziņu no atbildētājas.

Spriedums satur šādus motīvus:

[2.1] Tiesa konstatējusi, ka vienkāršais vekselis ir izrakstīts 2008.gada 12.augustā, līdz ar to šā vienkāršā vekseļa noformēšanas prasības izriet no Vekseļu likuma regulējuma, kas bija spēkā vienkāršā vekseļa izrakstīšanas brīdī, tas ir – Vekseļa likuma redakcija no 1992.gada 1.oktobra līdz 2010.gada 1.jūlijam.

Atsaucoties uz Vekseļu likuma 75.pantu, 94.pantu (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 1.jūlijam) un Ministru kabineta 1994.gada 22.marta noteikumiem N.66 "Par valsts nodevas noteikšanu operācijām ar vekseļiem", kā arī juridisko literatūru, tiesa atzinusi, ka lietā nav strīda, ka vienkāršais vekselis nav apmaksāts ar valsts nodevu, līdz ar to tiesa secinājusi, ka vekselis nav ieguvis vekseļa spēku un parāda samaksa pēc šī vekseļa nevar notikt Vekseļa likuma noteiktajā kārtībā, tostarp, prasītājs nevarēja izmantot vekseļa protestēšanas kārtību, lai atgūtu no atbildētājas līdzekļus, kuru samaksu viņa ir garantējusi ar izrakstīto vekseli.

[2.2] Atsaucoties uz Civillikuma 1401. un 1402.pantā noteikto, tiesa secinājusi, ka 2008.gada 12.augustā atbildētājas parakstītais dokuments ar nosaukumu "Vekselis", nepārprotami liecina par darījuma attiecību nodibināšanu starp prasītāju un atbildētāju, kas izpaužas kā atbildētājas apliecinājums atmaksāt prasītājam vekselī norādītos naudas līdzekļus.

Tādējādi starp prasītāju un atbildētāju ir izveidojušās saistību tiesības un vienkāršais vekselis satur parādzīmes pazīmes.

[2.3] Ievērojot to, ka atbildētāja izrakstītais vienkāršais vekselis nav ieguvis vekseļa spēku, tiesa atzinusi, ka uz to nav attiecināms Vekseļu likumā noteiktais noilgums. No šīs parakstītā dokumenta izrietoši strīdi noilgst 10 gadu laikā.

Savukārt tā kā 2010.gada 15.janvārī prasītājs iesniedzis tiesā pieteikumu par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā, tādejādi pārtraucot noilgumu.

Līdz ar to tiesa atzinusi, ka prasītāja prasījumam noilguma termiņš sāka tecēt no 2010.gada 15.janvāra. Prasība tiesā ir iesniegta 2020.gada 14.janvārī, tādējādi prasības iesniegšanas brīdī noilguma termiņš nebija iestājies.

[2.4] Tiesiskās attiecības, kas nodibinātas starp prasītāju un atbildētāju ir apskatāmas pēc aizdevuma līguma tiesiskā regulējuma.

[2.5] Lietā nav strīda, ka atbildētāja ir parakstījusi vekseli, un tiesas ieskatā uz šo strīdus vekseli ir attiecināms Civillikuma 1431.pantā noteiktais, ka tādējādi atbildētāja ir atzinusi savu pienākumu līdz 2008.gada 30.novembrim atmaksāt prasītājam vekselī norādīto naudas summu.

Tiesa atzinusi, ka atbildētāja nav apstrīdējusi vekseli Civilprocesa likuma noteiktajā kārtībā. Atbildētāja vekseli ir parakstījusi, apzinoties savu darbību sekas. Atbildētājas apgalvojums, ka atbildētāja 2008.gada 12.augustā parakstīja vekseli, laikā, kad vēl ar prasītāju bija laulībā, darot to prasītāja psiholoģiskas ietekmēšanas rezultātā, nav pierādīts ne ar vienu citu pierādījumu.

Tāpat lietā nav pierādījumu, ka atbildētāja vekseli parakstījusi viltus, maldu vai spaidu ietekmē.

[2.6] Tiesa secinājusi, ka atbildētāja ir apņēmusies atmaksāt prasītājam naudas līdzekļus 796,81 EUR (560,00 LVL) apmērā un atbilstoši Civillikuma 1587.pantā noteiktajam, tiesa atzinusi, ka no atbildētājas par labu prasītājam ir piedzenami 796,81 EUR.

[2.7] Civillikuma 1753.pantā noteikts, ka ar procentiem jāsaprot tā atlīdzība, kas dodama par kādas naudas summas vai citu atvietojamu lietu lietošanas atvēlējumu vai kavējumu. Saskaņā ar Civillikuma 1756.pantu pienākums maksāt procentus pamatojas vai nu uz tiesisku darījumu, vai uz likumu. Savukārt Civillikuma 1759.panta 1.punktā noteikts, ka procenti jāmaksā, arī bez noteiktas norunas, uz likuma pamata par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs; šādus procentus sauc par nokavējuma procentiem.

Pirmās instances tiesas ieskatā attiecībā uz saistības apmēru starp pusēm pastāvošā civiltiesiskā strīda priekšmets ir vekselī norādītās naudas summas samaksa, kas tieši ietekmē pašu saistības apmēru.

Ievērojot to, ka no prasības pieteikumam pievienotā vekseļa nav redzams, ka vekselī būtu norādīta procentu likme, ja vekselis netiktu apmaksāts līdz vekselī noteiktajam termiņam, kā arī no lietas materiāliem neizriet, ka prasītājs būtu brīdinājis atbildētāju par to, ka par samaksas kavējumu prasītājs aprēķinājis likumiskos kavējuma procentus, atbildētāja ir iebildusi pret parādu un prasības pieteikums tiesā iesniegts 2020.gada 14.janvārī, tiesa atzinusi, ka prasība daļā par likumisko nokavējuma procentu piedziņu no atbildētājas ir noraidāma.

[2.8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu no atbildētājas prasītāja labā piedzenami izdevumi par valsts nodevas samaksu proporcionāli apmierinātajai prasības daļai 119,52 EUR apmērā, kā arī saskaņā ar Civilprocesa likuma 39.pantu no atbildētājas prasītāja labā piedzenami izdevumi, kas prasītājam radušies sakarā ar lietas izskatīšanu, tas ir, ar prasības pieteikuma un tiesas paziņojumu izsniegšanu 5,47 EUR apmērā.

[2.9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 195.panta noteikumiem prasītājam noteiktas tiesības par laiku no 2020.gada 14.janvāra (prasības iesniegšanas dienas) līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos procentus 6 % gadā no pamatparāda summas.

[3] Par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020.gada 8.maija spriedumu prasītājs iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu prasības noraidītajā daļā.

Apelācijas sūdzība satur šādus argumentus:

[3.1] Prasītājs norāda, ka parādnieka pienākums maksāt likumiskos procentus izriet no Civillikuma 1759.panta 1.punkta.

Iebilstot tiesas secinājumam, ka prasītājs nebūtu brīdinājis atbildētāju par samaksas kavējumu, prasītājs norāda uz tiesā iesniegto pieteikumu par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā.

[3.2] Prasītājs norāda, ka bija iesniedzis tiesā pieņemtu, pārbaudītu un novērtētu dokumentu – atbildētājas pašas rakstītu un parakstītu vekseli (Vekseļa likuma 75.panta pirmā daļa), pēc būtības, ņemot vērā lietas apstākļus (nebija samaksāta valsts nodeva), - parasto parādzīmi, kurā ir norādīta pamatparāda precīza summa.

Minētais dokuments sagatavots atbilstoši likumā noteiktajam vienkāršā vekseļa formulējuma paraugam (Vekseļu likuma 75.panta pirmā un trešā daļa). Turklāt, šāda dokumenta izdošana ir ne tikai aizdevuma līguma noslēgšanas, bet arī skaidras naudas, parādzīmē norādītajā summā, nodošanas un saņemšanas fakta apliecinājums, ko apliecina arī judikatūra (spriedums lietā Nr.C35070413).

[3.3] Atbildētāja nav apstrīdējusi noslēgto līgumu likumā noteiktajā kārtībā.

[3.4] Prasītāja ieskatā, lai noraidītu likumisko nokavējuma procentu prasījumu, atbildētājai atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai, bet tiesai bija jāatzīst par pierādītu fakts, ka atbildētājas šaubas par to saistību, kuras izpildīšanu no viņas prasa, vai par tās apmēru ir pamatotas, un savu nolēmumu motivēt atbilstoši Civilprocesa likuma 97.panta pirmajai un trešajai daļai.

Pirmās instances tiesa nav argumentējusi, kāpēc tā uzskata, ka atbildētāja ir pierādījusi šaubu par to saistību, kuras izpildīšanu no viņas prasa lietas ietvaros, pamatotību. Tiesa aprobežojusies vien ar norādi, ka atbildētāja ir iebildusi pret parādu, un tāpēc likumiskie procenti nav piedzīti.

[3.5] Prasītāja ieskatā tiesa par likumisko procentu piedziņu ir sniegusi nepareizu lietas apstākļu juridisko novērtējumu. Lietas apstākļi būtiski atšķiras no to lietu apstākļiem spriedumos, uz kuriem tiesa atsaukusies Civillikuma 1656.panta piemērošanā.

[3.6] Likumiskie nokavējuma procenti nav piespriežami, ja nav nodibināms samaksas nokavējums, bet lietas izskatīšanas gaitā tiesa ir konstatējusi, ka pamatparāds ir piedzenams, kas nozīmē, ka piedzenami arī likumiskie procenti.

[3.7] Ievērojot iepriekš minēto, prasītājs lūdz piedzīt no atbildētājas par labu prasītājam likumiskos nokavējuma procentus 525,36 EUR apmērā, kā arī tiesas izdevumus.

[4] Par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020.gada 8.maija atbildētāja iesniegusi apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu prasības apmierinātajā daļā.

Apelācijas sūdzība satur šādus argumentus:

[4.1] Atbildētājas ieskatā pirmās instances tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 192.pantu, pārsniedzot prasījuma robežas – prasības pamatu, kā arī pārkāpts Civilprocesa likuma 97.pants attiecībā uz Vekseļa kā rakstveida pierādījuma novērtēšanu.

[4.1.1] Atsaucoties uz judikatūru, atbildētāja norāda, ka pirmkārt, prasības pamatojumā norādīts starp pusēm 2008.gada 12.augustā it kā noslēgtais aizdevuma līgums. Taču šāda aizdevuma līguma esību neapstiprina lietā esošie pierādījumi.

Atbildētāja, norādot uz Civillikuma 1934. un 1940.pantu, norāda, ka arī tiesu praksē atzīts, ka parādzīme kā tāda ne vienmēr pierāda no aizdevuma līguma izrietošu saistību pastāvēšanu, tas ir, tiesai ir jāvērtē parādzīmes satura atbilstība konkrētu līgumisku attiecību pazīmēm.

Prasītājs nav iesniedzis pierādījumus par aizdevuma izsniegšanu un par to arī nav norādīts vekselī.

Atbildētājas parakstītā vekseļa tekstā netiek apstiprināts aizdevuma (naudas) saņemšanas fakts no prasītāja un vispār nav ietverts nekas tāds, kas dotu pamatu uzskatīt, ka starp pusēm noslēgts aizdevuma līgums. Tieši pretēji, vekselī norādīts, ka prasītāja dod beznosacījuma solījumu samaksāt prasītājam attiecīgo naudas summu noteiktā termiņā, nevis atdot no prasītāja saņemto naudas summu. Līdz ar to, tiesai, novērtējot vekseli kā rakstveida pierādījumu, nebija pamata secināt, ka tas izsniegts aizdevuma līgums ietvaros, it sevišķi ievērojot vekselī ietverto vārdu tiešo nozīmi un jēgu. Līdz ar to, novērtējot prasītāja iesniegto vienīgo rakstveida pierādījumu, tiesa ne tikai nav vērtējusi šī pierādījuma saturu, bet gan paļāvusies uz prasītāja sniegto vekseļa satura brīvo interpretāciju, prasītājam vien savos 2020.gada 29.aprīļa paskaidrojumos norādot, ka iesniegtais vekselis patiesībā ir parādzīme, bet kas nav apstiprināts ar citiem pierādījumiem lietā.

Izdarot secinājumu, ka vekselis ir atzīstams par parādzīmi un starp pusēm pastāvošās tiesiskās attiecības vērtējamas kā no aizdevuma līguma izrietošas, tiesa pretēji Civilprocesa likuma 192.pantam grozījusi prasības pamatu.

Kā arī, nepareizi vērtējot vekseli kā rakstveida pierādījumu un atzīstot, ka tas apstiprina aizdevuma tiesisko attiecību pastāvēšanu starp pusēm, tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 97.pantu, kas novedis pie lietas nepareizas izspriešanas.

[4.1.2] Otrkārt, prasības pamatojumā norādīta vekseļa atbilstība vienkāršajam vekselim, kā arī prasībā bija atsauce uz Vekseļa likuma 75.panta pirmo daļu.

Prasītājs papildu paskaidrojumos mainījis pamatojumu, atzīstot, ka vekselis neatbilst Vekseļa likumā esošajai definīcijai un to nodēvējot par parasto parādzīmi. Bet tas nav noformēts kā prasības pieteikuma grozījums un atbildētāja prasītāja papildu paskaidrojumus saņēmusi vienlaikus ar saīsināto

spriedumu. Tādējādi atbildētājai nav dota iespēja aizstāvēties pret papildu paskaidrojumos veikto daļējo prasības pamata maiņu.

Pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā, ka prasības pamats norādīts aizdevuma līgums, un tiesai bija jāvērtē starp pusēm pastāvošo tiesisko attiecības atbilstību prasītāja norādītajam prasījuma pamatam, tas ir, aizdevuma līgumam.

[4.1.3] Prasības pamata grozīšana pēc Civilprocesa likumā noteiktā termiņa liegusi atbildētājai celt pretprasību par vekseļa atzīšanu par spēkā neesošu.

[4.2] Atbildētāja atsaukusies uz judikatūru par vekseļu pamatotību norādot, ka nav pamata, ka tās attiecināmas arī uz parādzīmēm, kas nav vekseļi.

[4.3] Atbildētāja lūdz noraidīt prasību.

[5] Atbildētājas pārstāvei uz viņas norādīto elektroniskā pasta adresi nosūtīts prasītāja apelācijas sūdzības noraksts, nosakot termiņu rakstveida paskaidrojumu sniegšanai tiesā. Lietā atbildētājas rakstveida paskaidrojumi nav saņemti, iebildumi nav celti, lūgumi nav pieteikti.

[6] Paskaidrojumos par atbildētājas apelācijas sūdzību prasītājs norādījis, ka atbildētājas apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma. Pirmās instances tiesas spriedumu prasības apmierinātajā daļā uzskata par pamatotu.

[7] Par lietas izskatīšanu rakstveida procesā lietas dalībniekiem paziņots Civilprocesa likumā paredzētajā kārtībā ar 2020.gada 9.oktobra paziņojumu.

Motīvu daļa

[8] Izskatījusi lietu pēc būtības un novērtējusi lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar apelācijas sūdzību, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītāja apelācijas sūdzība ir pamatota un apmierināma, bet atbildētājas apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma.

Ievērojot to, ka ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2020.gada 8.maija spriedumu prasība tikusi apmierināta daļēji un apelācijas sūdzības iesniedzēji ir prasītājs un atbildētāja, lieta sakarā ar apelācijas sūdzību pēc būtības tiek izskatīta pilnā apjomā.

[9] Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa faktiskos lietas apstākļus ir objektīvi pareizi izvērtējusi un pamatoti taisījusi spriedumu par prasības apmierināšanu, bet nepamatoti noraidījusi prasību daļā par likumisko nokavējuma procentu piedziņu šādu iemeslu dēļ:

[9.1] Civillietu tiesas kolēģija konstatē, ka 2008.gada 12.augustā atbildētāja parakstījusi dokumentu ar nosaukumu "Vekselis", ar kuru atbildētāja devusi beznosacījuma solījumu samaksāt prasītājam 560 LVL līdz 2008.gada 30.novembrim ieskaitot maksāšanas vieta – /adrese/.

Atbilstoši Vekseļu likuma (likuma redakcijā, kas bija spēkā līdz 2010.gada 1.jūlijam) 75.panta pirmajai daļai vienkāršā vekselī jābūt: 1) apzīmējumam, kas izteic, ka akts ir vekselis; apzīmējums jāizteic akta tekstā tanī pašā valodā, kurā akts uzrakstīts; 2) beznosacījuma solījumam maksāt noteiktu naudas sumu; 3) maksāšanas termiņa apzīmējumam; 4) maksāšanas vietas apzīmējumam; 5) personas vārdam, kurai vai kuras orderam izdarāma samaksa; 6) izrakstīšanas laika un vietas apzīmējumam; 7) vekseļa devēja parakstam.

[9.2] Lietā nav strīda, ka iepriekšminētā dokumenta, tas ir, vekseļa tekstu pašrocīgi uzrakstījusi un parakstījusies atbildētāja personīgi. Tāpat lietā nepastāv strīds, ka vekseļa oriģināls atrodas pie prasītāja un par vekseli nav samaksāta nodeva.

Ievērojot iepriekšminēto, Civillietu tiesas kolēģija ieskatā atbildētāja ierakstījusi nepieciešamos vekseļa rekvizītus, līdz ar ko atbildētāja atbilstoši Civillikuma 1427.panta nosacījumiem, ir paudusi savu gribu šāda tiesiska darījuma nodibināšanai.

Vekselis nav apstrīdēts tiesā, līdz ar to tas ir atzīstams par spēkā esošu.

[9.3] Pušu pārstāvju paskaidrojumi par prasības pamatu ir pretrunīgi, viens otru izslēdzoši. Prasītāja ieskatā piemērojamas tiesību normas, kas regulē vekseļus, savukārt atbildētājas ieskatā, atzīstot vekseli par parādzīmi, pārkāptas prasījuma robežas.

[9.4] Prasības priekšmets ir nevis pats atbildētājam izvirzītais prasījums, bet gan tas, uz ko šis prasījums ir vērsts. Prasības priekšmets ir tās apstrīdētās tiesības, tiesiskās attiecības, kuras pastāv starp prasītāju un atbildētāju, un kuru esamību vai neesamību prasītājs lūdz tiesu konstatēt un arī aizsargāt savas aizskartās vai apstrīdētās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses (skat. Civilprocesa likuma komentāri, Trešais papildinātais izdevums, autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Tiesu namu aģentūra, 2006, 216.lpp.).

Prasības pamats ir tie apstākļi, kas apliecina, ka atbildētājam iestājies noteiktu saistību (līgumisko vai ārpuslīgumisko – delikta saistību) izpildes pienākumi. Tādēļ ļoti svarīgi ir aprakstīt saistību nodibināšanas vai izcelšanās pamatus, precīzi atsaucoties uz saistības reglamentējošajām materiāltiesiskajām normām, kā arī norādīt uz pierādījumiem, kas apliecina izpildes pienākuma iestāšanos (skat. Civilprocesa likuma komentāri, Trešais papildinātais izdevums, autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Tiesu namu aģentūra, 2006, 216.lpp.).

Prasības pamatā norādītie faktiskie apstākļi saistīti ar naudas saistību pēc vekseļa.

[9.5] Civillietu tiesas kolēģija norāda, ka vekselis pēc savas dabas ir patstāvīga saistība, kuras būtību izteic beznosacījuma solījums (uzdevums) maksāt noteiktu summu. Lai gan vekselis ietver saistību maksāt noteiktu naudas summu, no tā satura kā abstrakta darījuma nav redzams, kāds ir vekselī ietvertās saistības tiesiskais pamats. Vekseļa izdošana nodibina vekseļa devēja vekseļtiesisku saistību, kuras saturs ir pienākums samaksāt vekseli.

Vekseļa saistība ir vienpusīga, jo vekseļa turētājam ir tikai tiesības, bez kādiem pienākumiem pret vekseļa devēju (sk. Ž.Bundurs. Padomnieks vekseļu lietās. – Rīga: apgāds "Zvaigzne ABC", 1994, 8.lpp).

[9.6] Civillikuma 1691.pantā noteikti saistību tiesību pastiprināšanas (nodrošināšanas) veidi - saistību spēku bez ķīlas tiesības pastiprina ar galvojumu, ar līgumsodu un ar rokas naudu. "Saistību pastiprinājumus parasti izveido (nodibina) ar līgumu. Tiem ir akcesora daba, tas ir, tie nevar pastāvēt atsevišķi bez saistības, ko pastiprina. Ja atklājas, ka pamatsaistība nav nodibināta, tad nav arī šīs blakus saistības." (K.Torgāns Saistību tiesības. Otrais papildinātais izdevums. - Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 82.lpp.).

Šāda saistību pastiprinājumu vai nodrošinājumu definīcija ir pretrunā ar vekseļa īpašo juridisko dabu. Saistībai, kas izriet no vekseļa, ir abstraktas saistības raksturs pretstatā parādzīmei, kas ir kauzāls dokuments. Vekseli nevar atteikties samaksāt, atsaucoties uz to, ka attiecīgā naudas summa nav samaksāta [..]. Abstraktas saistības būtība izpaužas tādējādi, ka pietiek ar vekseļa izdošanas faktu, bet nav jāpēta un jāpārbauda tā izdošanas pamatotība (causa). (K.Torgāns Saistību tiesības. Otrais papildinātais izdevums. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 456.lpp.).

Vekselis nav atkarīgs no pamatdarījuma, kura dēļ tas tiek izdots. Apsolījumam maksāt vekseļa summu nedrīkst piemetināt kādu nosacījumu vai norādījumu, kura dēļ tiek maksāta vekseļa summa, kā arī citādi padarīt atkarīgu no kāda juridiska fakta (M.Bičevskis, M.Kvēps, A.Repšs Vekseļtiesības. Rīga, "Zvaigzne ABC", 1996, 18.lpp.).

[9.7] Saskaņā ar Civillikuma 1902., 1905. un 1906.pantu, noilgumu pārtrauc atgādinājums parādniekam, kā arī apstāklis, ja parādnieks noilguma tecējuma laikā kaut kādā kārtā atzīst kreditora prasību. Pārtraucot noilgumu, jau notecējušais laiks vairs nav ieskaitāms un sāk tecēt jauns noilguma termiņš.

Lietas materiālos redzams, ka 2010.gada 15.janvārī prasītājs iesniedzis tiesā pieteikumu par saistības piespiedu izpildīšanu brīdinājuma kārtībā,

tādejādi pārtraucot noilgumu.

[9.8] Vekseļa likuma 94.pantā noteikts, ka nav vekseļa spēka vienkāršam vekselim, kuru izrakstot nav attiecīgi nomaksāta valsts nodeva.

Tulkojot minēto tiesību normu, jau gramatiski ir jāsecina, ka akts, kurš nosaukts par vekseli, bet par kuru nav samaksāta valsts nodeva, zaudē savu vekseļaspēku, tas ir, akts zaudē savu kā vērtspapīra īpašo raksturu, kāds tiek piešķirts vekselim. Līdz ar to attiecībā uz šādu aktu nav piemērojamas tiesību normas, kas attiecas uz vekseli – ne procesuālās, ne arī materiālās. (skat. Senāta 2006.gada 22.februāra spriedumu lietā Nr.SKC-108).

Vekseļu likuma normās nav noteikts, par ko uzskatāms akts, kas nosaukts par vekseli, bet par ko nav samaksāta valsts nodeva un tādējādi šim aktam nav vekseļa spēka.

Dr. A.Lēbers ir norādījis, ka: "Vai un cik tālu dokuments, kuram nav vekseļa esenciālu rekvizītu, var vēl noderēt kā prasījuma dokuments, atkarājas no tā satura un konkrētiem apstākļiem"(skat. A.Loebers Vekseļ tiesību pārskats, Rīga: Valters un Rapa, 1927., 28.lpp.). Savukārt Ž.Bundurs norāda: "Ja vekselis nav pietiekami apmaksāts ar zīmognodokli, tad tas vairs netiek skaitīts par vekseli, bet gan par vienkāršu parāda zīmi un kā tādai tai vairs nav vekseļu tiesībās paredzētās priekšrocības" (skat. Ž.Bundurs Padomnieks vekseļu lietās, Zvaigzne ABC, 2.izdevums, 1994., 13.lpp.).

Līdz ar to attiecībā uz saistību prasības summas 796,81 EUR (560 LVL) apmērā nav piemērojamas Vekseļu likuma normas. Savukārt, ja tas nav vekselis, tad prasījumam nav iestājies noilguma termiņš, jo saskaņā ar Civillikuma 1895.pantu visas saistību tiesības, kuras nav noteikti izņemtas no noilguma ietekmes un kuru izlietošanai nav likumā noteikti īsāki termiņi, izbeidzas, ja tiesīgā persona tās neizlieto desmit gadu laikā.

[9.9] Atbilstoši Civillikuma 1401.pantam saistību tiesības ir tādas tiesības, uz kuru pamata vienai personai – parādniekam – jāizdara par labu otrai – kreditoram – zināma darbība, kam ir mantiska vērtība.

Saskaņā ar Civillikuma 1934.pantu ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietās. Saskaņā ar Civillikuma 1943.pantu aizņēmējam jāatdod tāda pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš saņēmis.

Saskaņā ar Civillikuma 1935.panta noteikumiem līgums, ar ko viena puse apsola aizdevumu dot, bet otra to pieņemt, ir spēkā tikai no tā laika, kad līdzēji vienojas savā starpā par aizdodamā daudzuma apmēru.

Tiesa atzīst, ka atbildētājas parakstītais dokuments ir uzskatāms par parādzīmi, jo ar vienkāršā vekseļa parakstīšanu atbildētāja ir uzņēmusies saistību pret prasītāju par 796,81 EUR (560 LVL) samaksu līdz 2008.gada 30.novembrim.

Aizdevuma līgums ir reāllīgums. Līguma noslēgšanas obligāta sastāvdaļa ir naudas vai lietas nodošana. Aizdevuma līguma noslēgšana var neietvert lietas nodošanu dažos izņēmuma gadījumos, bet arī tad ir svarīgi, ka mantiskā vērtība jau līguma noslēgšanas brīdī ir pie aizņēmēja. (skat. prof. K.Torgāna komentārus pie Civillikuma 1934.panta. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Mans Īpašums. Rīga, 2000, 382.lpp).

[9.10] Atbilstoši Civillikuma 1431.pantam akta parakstīšana, vienalga, vai tā attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bija zināms un ja viņam tajā tiesiskajā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība.

Kā minēts iepriekš, atbildētāja nav apstrīdējusi ne savu parakstu, ne pašu aktu, pretprasība lietā nav celta.

[9.11] Atbildētāja ir nokavējusi saistības izpildes termiņu, jo aizdevuma summa bija jāsamaksā līdz 2008.gada 30.novembrim.

Saskaņā ar Civillikuma 1652.panta pirmās daļas 3.punktu parādnieka nokavējums ar visām tā sekām iestājas pats no sevis, kad viņš palaidis garām termiņu, kas nolikts izpildīšanai vai nu ar likumu, var ar līgumu, vai arī pēc parašas.

Saskaņā ar Civillikuma 1828.pantu, ja izpildījums laiks ir noteikts, tad parādniekam tas jāievēro, negaidot sevišķu kreditora atgādinājumu, bet tāpat viņam nav jāizpilda savas saistības agrāk nekā pēc noliktā termiņa notecējuma.

Saskaņā ar Civillikuma 1759.pantu procenti jāmaksā arī bez noteiktas norunas uz likuma pamata šādos gadījumos: 1) par katru parāda samaksas nokavējumu, kaut arī parāds pats par sevi būtu bezprocentīgs; šādus procentus sauc par nokavējuma procentiem.

Saskaņā ar Civillikuma 1765.panta pirmās daļas noteikumiem gadījumā, ja likums nosaka aprēķināt likumiskos procentus, tas ir, seši procenti no simta gadā.

Civillikuma 1765.panta ceturtajā daļā noteikts, ka procenti aprēķināmi tikai no paša kapitāla, bet, ja noliktajā termiņā nesamaksā procentus vismaz par gadu, tad pēc kreditora pieprasījuma par viņam pienākošos procentu summu aprēķina likumiskos procentus par minēto termiņu.

Prasītājs ir aprēķinājis likumiskos nokavējuma procentus atbilstoši Civillikuma 1765.pantam sešus procentus gadā no piedzenamās summas 525,36 EUR apmērā par laiku no 2008.gada 1.decembra līdz 2019.gada 31.decembrim.

Procentu aprēķins nav apstrīdēts.

[9.12] Ievērojot iepriekš minēto Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka no atbildētājs par labu prasītājam piedzenams galvenais parāds 796,81 EUR (560 LVL) un likumiskie nokavējuma procenti 525,36 EUR par laiku no 2008.gada 1.decembra līdz 2019.gada 31.decembrim.

[9.1] Civilprocesa likuma 195.pantā noteikts tiesas pienākums ir lemt par tiesībām līdz sprieduma izpildei saņemt procentus.

Ievērojot to, ka likumisko nokavējuma procentu apmērs sasniedz pamata parāda apmēru, tad nav pamata noteikts Civilprocesa likuma 195.pantā paredzētās tiesības.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmās daļas noteikumiem pusei, kuras labā taisīts tiesas spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Prasītājs samaksājis valsts nodevu 198,33 EUR par prasības celšanu pirmajā instancē un par apelācijas sūdzības iesniegšanu – 78,80 EUR, kā arī ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,47 EUR, kopā 282,60 EUR, kas piedzenama no atbildētājas.

[11] Civilprocesa likuma 204.^{1} pantā noteikts, ka, taisot spriedumu, tiesa nosaka termiņu sprieduma labprātīgai izpildei.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pusēm nosakāms termiņš sprieduma labprātīgai izpildei – 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 432., 440.^{11} un 440.^{12} pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

/pers. A/ vienkāršotās procedūras kārtībā celto prasību pret /pers. B/ apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, pamatparādu 796,81 EUR (septiņi simti

deviņdesmit seši *euro* 81 cents) apmērā, likumisko nokavējuma procentus 525,36 EUR (pieci simti divdesmit pieci *euro* 36 centi) apmērā par laiku no 2008.gada 1.decembra līdz 2019.gada 31.decembrim, kā arī tiesas izdevumus – 282,60 EUR (divi simti astoņdesmit divi *euro* 60 centi) apmērā, kopā 1604,77 EUR (viens tūkstotis seši simti četri *euro* 77 centi) apmērā, nosakot, ka samaksa veicama norēķinu kontā Nr.LV83HABA0551002418770, kas atvērts AS "Swedbank".

Noteikt sprieduma labprātīgas izpildes termiņu – 10 (desmit) dienu laikā, pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese G.Ozoliņa

Tiesnese L.Pliča

Tiesnesis N.Riņķis